

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniae Agrippinae, 1707

Dubium II. Quæ requiratur voti deliberatio & intentio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42515

obligationem ex fidelitate, nam proponens tantum sic dicit: *Jam est in me voluntas orandi Deum cras,* & hunc sola veracitas obligat, ut verba conformet menti, id est, ut jam voluntatem habeat **DEUM** cras orandi; quod si postea voluntas mutetur, facta non conformabuntur cum verbis, neque ipse vi propositi præcisè ad hoc tenebatur, ex quo sequitur, si quis in gravi morbo constitutus dicat: *Quando DEUS mihi restituerit sanitatem,* ego vivam caste, talis non vovet, sed tantum proponit: Item, si Pœnitens Confessario nolenti absolvere sic dicat, *absolve, promitto tibi sedenti hîc loco Dei,* quod hoc peccatum nolim amplius committere, talis pœnitens non videtur vovere, quia ordinariè tantum est animus manifestandi serium propositum illi, à quo Dei vices gerente petitur absolutio. Vide dicenda p. 2. n. 764.

DUBIUM II.

Quæ requiratur voti deliberatio & intentio.

Resp. Cùm voti obligatio sit gravissima, ^{cc 363} requiritur intentio, deliberatio, & libertas ^{cc} perfecta, quâ quis liberè & directè in se ^{cc} voluerit promittere, cum animo se obligandi. ^{cc} Ita Doctores communiter. Lesf. Bonac. d. 4. q. 2. p. 1. ^{cc} Unde resolves,

I. Ætas & usus rationis ad vovendum ea suffi- ^{cc} cit, quæ satis est ad peccatum mortale, perfecto ^{cc} actu humano, & directo in se volitum. Excipe ^{cc} tamen votum solenne Religionis, quod inva- ^{cc} lidum est ante certam ætatem.

II. Non obligat votum factum cum semi- ^{cc} plena animadversione vel deliberatione, v. g. ^{cc} ex repentino animi motu vel consuetudine, ^{cc}

» linguâ mentem præveniente , vel ex calore
 » iracundiæ rationis usum auferente. *Azor, Sanch.*
 » *Trull. Lib. 2. Cap. 2. D. 1. n. 3.* Ubi notat, non esse
 » sufficiens indicium, quòd defuerit perfecta ratio
 » vel deliberatio , si voventem facto voto me
 » pœniteat : item motum iræ rarò & vix unquam
 » impedire usum rationis.

» III. Quòd si is, qui scit se vovisse, dubitet
 » an cum sufficienti deliberatione & usu rationis
 » ob defectum ætatis, si quidem vovit ante septennium,
 » votum non obligat, nisi constet de sufficienti
 » rationis usu ; quia Jus in tali non præsumitur
 » & possessio stat pro libertate. Si verò post septennium
 » vovit, obligat ; quia possessio est pro voto
 » cum præsumatur usus rationis, nisi constet oppositum.
 » Si denique dubitet , utrùm ante septennium
 » post septennium voverit, teneri voto vult *Sanch.*
 » & *Palau* : negat *Diana*.

» IV. Vota facta in ebrietate , etiam antea
 » prævisa, & sic volita in causa, non sunt valida
 » cum non sint volita in seipsis & directe in
 » bonum autem non consurgat nisi ex integro
 » causa : quamvis ad peccatum factis sit voluntas
 » rium indirectè & in causa. *Laym. L. 4. T. 4. c. 1. n. 1.*

» V. Vota facta in metu, non incusso ad hoc ipsi
 » ut votum extorqueretur, valida sunt ; quia facta
 » simpliciter voluntaria & deliberata : facta autem
 » in metu injustè incusso ad ipsum votum extor
 » quendum, invalida sunt ; *ex communi* ; non quia
 » non sint voluntaria, sed quia vel Jus ea irritum
 » vel DEUS non acceptat, ne det vim injuriam
 » coactioni ; idque, sive metus sit gravis, sive levis
 » dummodo quis formaliter ex solo tali metu
 » voveat. *Suar. de Voto Lib. 1. Cap. 8. Sanch. Fill. T. 1.*
 » *Cap. 1.*

VI. Quoad vota emissa ex errore, si error fuerit circa substantiam materiæ promissæ, vel circa conditionem substantialem, vel circa finem siue rationem formalem ac motivum vovendi, votum nullum est: ut v. g. 1. *Circa substantiam*; si quis voveret certum aliquem suum calicem, quem putat argenteum, cum sit aureus, vel se ingressurum certum Monasterium, putans esse Ordinis S. Benedicti, cum sit Carthusianorum. 2. *Circa conditionem substantialem*; si quis, v. g. voveret se ingressurum Monasterium, ubi putaret religiosam disciplinam & essentialia Religionis servari accuratè, & tamen non ita esset; vel si voveret peregrinationem ad limina Apostolorum, putans tantum distare centum milliaribus, cum tamen distarent trecentis. 3. *Circa causam finalem*, si quis v. g. voveret aliquid in gratiarum actionem pro sanitate Parenti reddita, & is re ipsa non fuisset ægrotus, vel esset mortuus. Et ratio nullitatis talium votorum est, quia hic deficit liber consensus, qui non fertur in incognitum; & nihil est tam contrarium consensui, quam error. *Fill. T. 26. c. 1.*

VII. Vota, quæ eduntur post Novitiatum in quocunque approbato Ordine, instar matrimonii carnalis, non sunt irrita ob ullum errorè, nisi solum substantialem circa substantiam.

VIII. Si error circa conditionem substantialem sit de re parvi momenti, non redditur votum irritum; ut si iter peregrinationis, quam quis vovit, sit paulò longius quam putabatur, quia parum reputatur pro nihilo. Item si error sit tantum circa causam impulsivam, valet votum, quia illa est tantum causa secundaria, quâ sepositâ actus est sufficienter voluntarius

- » secundum substantiam. Neque talis error in ceteris
 » contractibus actum vitiat: v. g. vovit aliquis
 » peregrinationem Romam, studio colendi Deum,
 » & simul etiam habuit causam secundariam
 » impulsivam, ut inviseret fratrem, quem putavit
 » esse Romæ; quem etsi intelligat deinde istum
 » non esse, non ideo desinit obligari voto. Ex
 » ex his patet, quomodo intelligendum sit, quomodo
 » dici solet, vota non obligare ultra intentionem
 » voventis. *Sanch. Lib. 4. Cap. 2. Less. Lib. 2. Cap. 40. d. 2.*
 » IX. Ad votum non sufficit nudum propositum
 » licet firmissimum, quia qui tantum proposuit
 » non tenetur sub peccato præstare; qui autem
 » promisit, obligatur sub peccato, & nisi præstet,
 » agit contra fidem Deo datam. *Bonac. Tom. 1.*
 » *d. 4. q. 2. p. 1. Laym. l. c.*
 » X. Ad votum aliquando sufficit promissio
 » implicita, ut patet in susceptione Ordinum
 » sacrorum: ubi licet non dicatur, *voveo*, vel
 » *promitto castitatem*, votum tamen hoc fit implicite,
 » hoc ipso, quod sciens Ecclesiam annexis
 » iis Ordinibus istud votum, eos suscipis. An vero
 » si quis planè id ignoraret, adhuc censeretur
 » vovere ex implicita intentione, dubium est.
 » Aliqui ajunt, aliqui probabilius negant;
 » dicuntque talem teneri ad castitatem, non
 » ex voto, sed ex Ecclesiæ Præcepto. *Sanch. de Matr.*
 » *L. 2. d. 27. num. 11. Bonac. q. 2. p. 1. & communiter.*
 » XI. Si quis haberet intentionem promittendi
 » quidem, sed tamen se non obligandi, nullum
 » esset votum, secundum *Navar. Sylv. Sanch. n. 27. Less. Dub. 1. n. 6. Bon. & alios contra Cap.*
 » quia talis non vult vovere, cum opponat
 » conditionem contra substantiam actus. Unde
 » *Lugo d. 23. de Just. Sect. 1. & alii contendunt*
 » talem

talem non posse dici promittere. Verùm videtur esse quæstio de nomine. Si verò haberet animum vovendi, & se obligandi, non tamen implendi, tunc etiam graviter peccaret, & votum esset validum. *Sanch. Fill. Bonac. p. 1. n. 14. Laym. & alii.*

A D D E N D A.

Q. 100. *An voveat, qui sic dicit, ô Domine! 364*
redde mihi sanitatem, & vivam castè. R. Pendet ab intentione dicentis, quæ consulenda est: Quantum autem verba sonant, videtur esse votum, ita *Cajet. Nav. Sanch. L. 4. c. 1. n. 35. Gob. T. II. à n. 14.* ratio est, quia ad votum non requiritur, ut dicat expressè, promitto, voveo, me obligo &c, sed satis est, quòd hoc dicat implicite vel æquivalenter, jam verò hæ locutiones conditionatæ, *faciam hoc, si des illud*, cui videtur æquivalere locutio istius hominis, quando fiunt alteri, & junguntur cum intentione impetrandi ab eo hoc, quod petitur, induunt rationem pacti, adeoque inducunt obligationem reciprocam volentis impetrare, uti si quis dicat, *si me docueris artem, dabo centum aureos*, patetque hoc ex Jure, in quo hæ locutiones, *do ut facias, facio ut des*, &c, sunt contractus innominati, ergo in dubio, an utens illis verbis habuerit intentionem se obligandi, præsumendū est habuisse, quia dixit verba, quæ de se pactum significant.

Q. 101. *An ad obligationem contrahendam requi- 365*
ratur, ut vovens sciat, quid sit vovere. R. Requiritur rectè tamen notat *Tamb. L. 3. c. 12. §. 1. n. 5*, si scias naturam voti esse, quòd adducat obligationem, vel si hoc nescias, si tamen scias, quid sit vovere, & voveas juxta modum ordinarium, quo alii vovent, te obligari, quia implicite habes intentionem te obligandi, hoc ipso quòd habeas intentionem vovendi,

neque ad valorem voti requiritur plus, quam virtualis intentio. Ex his resolvuntur sequentes casus,

366 Berta novem annos nata, ut artem, quam discerebat, posset perfecte capere, vovit omni Sabbatho audire Missam, tamen nihil cogitavit de Deo vel Sanctis, quibus promitteret, nec scivit distinctionem inter proponere & vovere, & quantum meminuit, non cogitavit de obligatione sub peccato meminit tamen, quod primo Sabbatho voluerit Missam audire, putans se peccaturam etiam graviter, si non audiret; rogata, cur, dicit, ita mihi inciderebat: *Quæritur*, an Berta censenda sit vovisse & teneri voto. Pro parte negativa est, quod non videatur scivisse, quid esset vovere, nec agnovisse obligationem voti: Pro affirmativa est, quod primo Sabbatho putarit se peccare graviter, si non audiret Missam, ergo agnovit obligationem non aliunde ortam quam ex suo voto, ergo præsumitur, cum voveret, apprehendisse saltem implicitè obligationem; deinde cum per auditionem Missæ vellet obtinere perfectam cognitionem artis, utique à Deo seu per gratiam Dei, ergo saltem obscure id promisit Deo. & Omnibus consideratis videtur hoc votum esse saltem dubium, & consequenter non obligare, secundum dicenda n. 382 nam licet apprehenderit se peccaturam, id frequenter evenit rudibus, etiam si fecerint nudum propositum ad honorem Dei, & tunc jubemus eos deponere conscientiam erroneam, ac judicare, se non obligari sub peccato.

367 Titius absoluto anno probationis accedit ad altare vota professurus coram Prælato, quæ etiam ex Scripto recitavit, sed ita turbatus, ut nullam formalem deliberationem vel advertentiã habuerit.

imò putat se voluntariè distractum fuisse: *quæritur*,
 an ea vota sint valida. R. Affirmativè cum *Tambur.*
Gob. n. 173. Illsung T. 5. n. 87, quia adfuit deliberatio
 virtualis, nam ex formali deliberatione præterita
 secuta est externa emissio professionis, tanquam
 effectus deliberationis formalis, quo actu externo
 posito priùs resultat obligatio voti, fundata
 in priori voluntate virtualiter manente, quæ
 si virtualiter non maneret, v. g. si talis profitens,
 quando profiteretur, esset inops mentis, professio
 esset invalida, nec oriretur obligatio, nisi fortè,
 inquit *Suarez*, quando fuisti compos mentis,
 prævidisses te eo tempore fore impotem, & tamen
 voluisses obligari positâ prolatione verborum
 veluti conditione, licèt poneretur cum impotentia
 mentis, probabile enim videtur te tum obligandû:
 unde resolvitur hic casus,

Cajus sciens se solere in ebrietate multa vovere, ^{368.}
 nihilominus se inebriat: *Quæritur*, an teneatur
 ad talia vota. R. Si ante ebrietatem consensit
 in eam obligationem, posito quòd in ebrietate
 promitteret, tenetur; si autem non consensit,
 non tenetur, quia tum nequidem adest
 virtualis intentio seu voluntas vovendi, ita
 cum aliis *Gobat* suprâ, *Illsung* num. 86. Si dicas,
 si se inebriet & in ebrietate occidat, quamvis antè
 non consenserit in illud homicidium. R. Dispari-
 tatem esse, quòd bonum, quale est votum, fit
 ex integra causa, malum autem, quale est homi-
 cidium, fit ex quolibet defectu, hinc qui vult
 actum malum, quem per se comitatur alius actus
 malus, vult utrumque; qui autem vult promissi-
 onem verbalem tantùm, non ideo vult votum,
 quia

quia non ideo vult obligationem, neque per hoc
habet intentionem votendi.

369 Q. 102. *Quomodo peccet, qui vovet fictè
absque deliberatione.* R. §. 1. Qui fictè vove
in professione Religionis vel susceptione maio
rum Ordinum, peccat graviter, quia in re gravi
illudit Religioni vel Ecclesiæ, nisi fortè gravis metu
causam det æquivocandi: extra hos casus, verba
liter tantùm vovere aut vovere finè animo se obli
gandi, est peccatum, quia est inordinatum, quò
verba non convenient menti; est tamen veniale
tantùm, quia non irrogatur gravis injuria Deo
coram quo nulla datur fictio vel deceptio.
vovere autem finè animo exequendi, est grave
vel leve, prout materia est gravis vel levis.

370 §. 2. Si materia sit levis, *Valent. & Sanch.* putant
nullum fore peccatum vovere finè deliberatione,
eò quòd ad rem parvam non requiratur matura
deliberatio, *Castrop. T. 15. D. 1. P. 4. n. 5.* meliùs dicit
esse peccatum, quia cum votum inducat obligatio
nem Religionis, inordinatum est & indecens
finè prudentia & discretionem velle illam subire;
est tamen semper veniale tantùm, licèt materia
sit gravis, quia nihil abest nisi prudentia, ex cujus
defectu non est mortale. *Si dicas cum Suar:* expo
nit se periculo peccandi mortaliter, id est, vovendi
graviter illicita: R. Qui semiplenè apprehendit
votum, etiam semiplenè apprehendit periculum
vovendi graviter illicita, qui autem ex semi-plena
advertentia se exponit periculo peccandi, non pec
cat mortaliter, ergo. Deinde ubi tantùm est semi
plena libertas, re ipsa non vovetur, uti dicitur
num. 380, ergo nec est periculum vovendi illicita.
Videri potest *Illsung Tract. 5. num. 77.*

Q. 103.

Q. 103. Quid præterea notandum sit circa errorē 371
in fine voti. R. Seqq. §. 1. Finis voti est triplex,

1. communis omnibus votis, est divinus cultus & honor, qui si deficiat, votum est irritum. 2. Specialis, qui est intrinsecus materiæ promissæ, & si hic deficiat, mutatur objectum promissum, & consequenter cessat promissio. 3. Est extrinsecus, qui per votum intenditur obtineri, ideoque si per votum obtineri non possit, votum cessat.

§. 2. Si essent duo extrinseci fines voti, 372
quorum unus obtineri posset, alter non posset, si ita vovisti divisibiliter, ut etiam deficiente alterutro vovisses, teneris voto; si neuter fuit seorsim sufficiens ad te movendum, quolibet deficiente non obligat votum; occasio autem voti vel causa impulsiva dicitur, quod te ad celerius & libentius vovendum excitavit.

§. 3. Si misericordiâ motus erga alium, quem 373
videbas in lacero habitu, vovisti ei dare eleemosynam, si pauper non est, non teneris, quia finis intrinsecus eleemosynæ est sublevatio alienæ miseriæ, quæ hic non erat.

§. 4. Titius vovit Cajo pauperi dare eleemo- 374
synam, & Cajus paulò post ditescit per inventum thesaurum, Sempronius putans Cajum adhuc esse pauperem etiam vovet Cajo dare eleemosynam: postea iterum subito depauperatur Cajus: In hoc casu Titius tenetur voto, quia tempore voti causa finalis subsistebat, quamvis autem per tempus cessarit, postea reviviscit, ergo & redit voti obligatio: Sempronius non tenetur, quia tempore voti causa finalis non subsistebat, nec fiebat votum pro sequenti tempore.

§. 5. Adolescens ob periculum seductionis vovet 375
per integrum annum non ingredi domum A,
quia

quia putavit in ea esse procacem puellam, sed error fuit, nam puella talis prius eò venit post mensem, hic Adolescens tenetur votum ad vitandam domum illam, quia executio voti complectebatur successionem temporis per integrum annum, ergo obligat pro ea parte, pro qua verificatur causa finalis ipsius, quæ est præsentis procacis puellæ in ea domo. *Confirmatur*: Qui voverat per totum annum emanere, ita ut velle emanere nunc ob causam nunc præsentem ob futuram autem causam vellet emanere sequenti tempore, ergo cum sequenti tempore causa subsistat, etiam subsistit votum. Vide dicendum à num. 406.

376 §. 6. Sponsa putat se teneri Sponso revelando tactus illicitos cum alio habitos, quia autem ipsa valde pudet, vover Religiosum Statum ingredere ne id revelare cogatur: *Dico* votum esse nullum quia est error circa finem & motivum: Si tamen ex devotione & affectu vovisset Religionem, erronea illa persuasio obligationis hoc tantum effecisset, ut citius & libentius voveret, votum valere.

377 Q. 104. *Qualis debeat esse circumstantia cujus ignorantia vel error possit invalidare votum*
 R. §. I. Debet esse magni momenti; quando autem & qualis illa fit, iudicio prudentum relinquuntur. *Mol. & Gob. T. 9. n. 55.* dant hanc regulam, si ignorantia sit talis circumstantia, quæ homines similis conditionis solet à vovendo retrahere, censendum est hunc voventem non teneri voto, quia censendum est non voluisse se aliter obligare, quam soleant alii suæ ætatis, sexus, conditionis; si verò non potest constare, quid homines similes in tali casu soleant facere, tunc quoties vovens potest ex aliquo suo actu aut ex fine voti verosimiliter conjicere

dum promisit, ita fuisse actu constitutum, ut promissurus non fuisset, si circumstantiæ illæ cognitæ fuissent, liberandus est obligatione: hinc

§. 2. Cajus lustrans Carthusiam recreatur ³⁷⁸
 silentio & modestiâ Religiosorum, ideóque vovet ingredi, putat tamen illos, sicut alios, vesci carnibus: *Dico*, non obligari voto, quia est error circa circumstantiam magni momenti. Similiter Titius vovet huic pauperi dare eleemosynam, quem postea rescit esse improbum, hinc vellet non dare: *Dico*, teneri dare, quia circumstantia improbitatis ab eo ignorata censeri debet parvi momenti, cum improbo æquè ac probò fieri possit eleemosyna. *Nec obstat*, quòd non vovisset, si scivisset esse improbum, nam nihilominus vovit nesciens esse improbum; imò quamvis dixisset, *non voverem, si scirem esse improbum*, tamen si absolute vovit, tenetur; è contrà si dixisset: *Voveo, si sit probus, non voveo, si sit improbus*, non teneretur, quia votum ipsum fuisset conditionatum, nec substitisset non subsistente conditione. *Illf. T. 5. 37, n. 84. §. 3. Cajet. Sot. Vasq. Sanch. Baldell. & Ovid. 1. 2. Controv. 3. p. 7. n. 93.* docent votum non esse irritum, quamvis circumstantia etiam magni momenti fuerit ignorata, si rei promissæ erat intrinseca, quia habuit animum vovendi omne id, quod rei promissæ erat intrinsecum; hinc *inferunt* voventem omni die Veneris jejunare, etiam teneri, si Natalis Domini in diem Veneris incidat, uti diceretur iterum num. 438.

Q. 105. *An plena libertas requiratur ad omne votum.* ³⁸⁰

R. Affirmativè, qualis nempe requiritur ad peccandum mortaliter; & hoc insinuat *Glosa* in Cap. *Mulier*, 32. q. 2. dicens, quòd libertas sufficiens, ut diabolo devincti simus, sufficiat etiam,

ut

ut Deo obstringamur ; atque ita etiam docent
omnes communiter cum *Az. Suar. Sanch. Ley.*
Castrop. Trull. Tamb. Busenb. Ills. num. 77. Ratio est
quia hic obligatio gravis vel levis desumitur
à gravitate vel levitate materiæ secundum inten-
tionem voventis, ergo necesse fuit ad omne votum
requiri plenam libertatem, alioquin aliquis posset
ex semi-plena libertate sibi imponere obligatio-
nem gravem, quod foret nimis onerosum : atque
idem est de Juramento, uti iidem Authores notant.
Vide dicenda num. 429.

381 Q. 106. *Quid dicendum sit in variis dubiis
circa vota. R.* Prius statuendæ sunt aliquæ regulae
quæ etiam applicari possunt in materia juramenti,
& communiter receptæ sunt apud Authores : 1.
In dubio melior est conditio possidentis : Et valet
non tantum in materia Justitiæ, sed etiam alia-
rum virtutum, uti ostensum est Lib. I. à num. 49.
hinc si libertas possideat contra votum, votum
non ligat; e contra si votum possideret contra liber-
tatem, foret obligatio. 2. *Obligationes gratuita
sunt potius restringenda, quam amplianda :* Laym.
L. 4. T. 5. c. 6. n. 14. *Suar. L. 4. c. 5. n. 13, quia præsumitur
actus ita confectus, ut sit minus, quam fieri potest,
onerosus, Menoch. L. 6. Præsumpt. 9 :* Et nempe
*præsumitur sibi velle onus & obligationem imponere
nisi manifestè constet, Suar. Bonac. Castrop. T. 3. D.
P. 2. N. 13.* 3. *Dubitans an plus an minus, tenetur
tantum ad minus, Sanch. Bonac. aliique cum Ovied.
I. 2. T. 5. Controv. 4. n. 64. Gob. T. II. n. 89. 393. quia
in obscuris, quod minus est, sequimur, ff. de reg. Juris
& libertas possidet contra majus.* 4. Si non ita dicitur
postquam statuisti aliquid facere, dubites, an vove-
ris nec ne, judicabis te non vovisse, quia non tam
facile & citò obliviscimur magnæ promissionis
quali

qualis est votum, *Sanch. Gob. n. 387.* 5. Si verba, quæ usurpâsti, ex se non significant votum, promissionem vel pactum, in dubio præsume te non vovisse, quia *facti quæ sunt, non præsumuntur,* *Menoch. Præsumpt. 14. Sanch. Gob. 6.* Si verba, quæ usurpâsti, ex se significant votum, promissionem aut pactum, in dubio præsume te vovisse, *Sanch. Gob. Ovied. n. 67.* Ratio est, quia verba sunt de se sufficientia signa animi, & *nemo censetur dicere id, quod non habet in mente.* L. *Labeo ff. de suppell. legata.* 7. Præsumptio habetur pro veritate, quamdiu non eliditur aliâ majore vel equali, *Peckius & Gob. n. 384,* definitur enim præsumptio ab *Alciato & Simanka* apud *Menoch. L. 1. q. 4. probabilis conjectura ex certo signo proveniens, quæ alio non adducto pro veritate habetur: quod si rescitur veritas, præsumptio cedit veritati,* argumento L. *Continuus 137. ff. de verb. obl.* Et L. *ult. ff. Quod metûs causâ: Tuschus v. Præsumptio Conclus. 112.* Ex his solvi possunt pleraque dubia circa vota, uti jam patebit.

§. 1. In dubio, an voveris, esse obligationem 382 implendi, docent *Ang. Navar. Vasq. Turri.* aliique multi apud *Ovied. num. 61,* quia putant in dubio partem tutiorem esse sequendam, sed principium illud universaliter intellectum non tenet, uti constat ex dictis L. 1. à n. 478, hinc obligationem tum implendi votum negant *Suar. Henriq. Sanch. Bonac. Laym. Gran.* aliique plurimi, quos referunt & sequuntur *J. Sanch. in Sel. D. 43. n. 1. Gob. n. 373,* vocans probabilissimam, *Ovied. num. 62.* addens cum *Laym. Sanch. Castrop. & aliis id verum esse,* etiamsi quis magis propendeat in partem affirmantem votum. *Nec obstat, quod videatur esse dubium facti: nam rectè probat Teril. in Reg. Mor. 9. 55. à num. 32.* re ipsa etiam esse dubium Juris,

Q

quia

quia est de Lege, quam sibi quisque imponit
vovendo, à quo voto præsupposito oriri debet
omnis obligatio, de tali autem Lege dubitatur,
libertas est in possessione, ergo. Idem est,
cum aliis notat *Tamb. L. 1. c. 3. §. 7. v. Votum*, si dubi-
tetur, an fuerit promissio vel propositum: idem dicitur
ipse in dubio, an votum se extendat vel non exten-
dat ad certam materiam, quia libertas videtur
manere in possessione contra istam extensionem.

383 §. 2. Qui ex motivo probabili opinatur se vovisse
& non habet motivum probabile, quòd non vove-
rit, tenetur secundum communem, uti habet *Sand.*
de Matr. L. 2. D. 41. n. 34. Et hìc *L. 1. c. 10. n. 36.* qui
tunc potius est possessio pro voto, nec proprium
est dubium, aut saltem non sufficiens pariter
pro utraque parte.

384 §. 3. Si voveris, sed dubites, an te volueris obli-
gare vel Deum invocare, putat *Tamb.* probabile est
te non obligari, quia videris dubitare de substantia
voti, consequenter votum non videtur adhuc esse
in possessione; sed dicendum est cum *Dian. P. 1.*
T. 3. R. 10. Gob. n. 384. 388. & aliis communiter
te obligari, quia certus es de actu voti, præsum-
tur autem pro validitate actus, donec de invalidi-
tate constiterit, *Menoch. Tusch. Conclus. 620.*

385 §. 4. Si quis dixerit: *ò Mater Dei! nolo ullam*
unquam ducere uxorem, sed volo te pro Sponsa habere
& fieri Religiosus: & dubitet, an vovere voluerit
nec ne, si postea ita fuit dispositus, ut non putasset
se peccaturum, si uxorem duxisset, *Gob. n. 395.* dicitur
inde sufficienter colligi, quòd non habuerit
animum vovendi.

386 §. 5. Si dubites, an sciveris, quòd votum afferat
obligationem gravem, probabile putat *Gob. n. 389.*
te non obligari, quia substantia voti necdum
vide

videtur possidere; sed oppositum videtur dicendū, maximè si habitualiter id sciveris, quia omnis vovens satis cognoscit exercitè, quòd se obliget Deo, cui advertenter vovet, ergo si res sit gravis, etiam sufficienter advertit obligationem gravem.

§. 6. Si dubites, an quando vovisti, habueris 387
plenum usum rationis, *Gob. n. 390.* dicit te non obligari: Alii distinguunt, & si quidem voveris ante septennium, dicunt cum *S. Thom. Suar. Ovied. n. 69. Busenbaum* aliisque communiter, præsumendum, non adfuisse plenum usum, quia communiter tum non adest: è contrà si vovisti post septennium, dicunt cum *Sanch. & Dian. P. 4. T. 3. R. 10.* præsumi fuisse plenum: *Gobat* suprà adhuc putat in his partibus Septentrionalibus id præsumi non debere, quia seriùs assequimur plenum usum rationis, hinc addit, si puer Germanus dubitet, an ante nonum annum expletum emisserit votum, se judicaturum non obligari, nisi ex singulari indole vel institutione aliud colligeretur; *Sanch.* dicit, si dubites, an septennium fuerit expletum, te teneri, tum quia rarò fiunt vota ante septennium, tum quia est certum, & excusatio dubia; oppositum tamen putant non improbabile *Castrop. & Ovied. num. 70.*

388

§. 7. In dubio, an passio ita obscuraverit mentem, ut non adfuerit nisi semi-plena advertentia, standum est pro valore voti, nisi tales conjecturæ occurrant in contrarium, ut prudenter credas te non satis considerasse necessaria ad obligationem contrahendam, ita *Suar. Sanch. Gob. num. 170. Ovied. n. 172.* Similiter in dubio, an voveris in ebrietate vel phrenesi, *Sanch.* putat præsumendum, quòd extra, quia rarò in ejusmodi statu fiunt vota, sed *Castrop. & Ov. n. 71.* rectè dicunt graves rationes requiri, ut quis dubitet de voto emisso in tali statu.

Q2

quæ

quæ si adsint, dicunt standum esse pro libertate contra votum ; si autem dubitetur, an ebrietas fuerit semi-plena, *Sanch.* putat præsumi posse fuisse plenam, quia communiter est talis, quod verum est de illo tantum, qui se communiter plene inebriat, non autem de alio ; si tamen fuerit etiam in hoc saltem tanta ebrietas, ut non relinquere plenam libertatem, non teneret votum, secundum dicta n. 380. Et idem est, si dubitet, an fuerit semi-dormiens.

389 §. 8. Si vovisti sub conditionibus, & dubites an eas intellexeris copulativè an disjunctivè, v. g. vovisti jejunare, si pater tuus absens convalesceret & domum rediret, nec potes scire, an utramque conditionem simul intenderis, an tantum alterutram, non teneris, nisi utraque impleatur, quia nec verba nec materia rem declarat in dubio autem favendum est voventi, *Sanch. c. 22. n. 20. Tamb. num. 9.*

390 §. 9. Si scias te vovisse Jejunium pro die Martis & dubites, an habueris intentionem supplendi aliâ die, si istâ negligeres, *Laym. & Gob. num. 380.* rectè dicunt te non teneri supplere aliâ die, quod in dubiis, quod minimum est, eligi potest.

391 §. 10. Certus se vovisse Religionem, sed dubitans an Religionem in genere, an hanc vel illam particularem, eligere potest, quam volet, *Sanch. Gob. n. 381. Quid. n. 64.* Similiter certus se vovisse castitatem, sed dubitans, an perpetuam an temporalem, quia nescit, quibus verbis sit usus, censeri potest intellexisse temporalem ; nisi dixisset *voveo castitatem*, tum enim præsumi debet absoluta & perpetua, quia talem communiter intelligunt homines tali modo voventes *Gobat num. 382.*

§. II. Sciens se vovisse castitatem & Religionem, 392
 sed dubitans, an castitatem dependenter à Reli-
 gione, non tenetur ad castitatem, si non admittatur
 ad Religionem, quia in dubio eligere potest,
 quod minus est, *Sanch. Laym. Gob. num. 304. 394.*
 contra *Navar.*

§. 12. Certus se vovisse Religionem, sed dubius, 393
 an voverit perseverantiam in illa, præsumere debet
 se etiam hanc vovisse, uti rectè *Gob. num. 383.*
 contra *Bonac. & Dian. apud Ovied. num. 65,* quia
 per Religionem communiter intelligunt omnes
 Statum Religiosum, qui includit professionem seu
 emissionem votorum: notat tamen rectè *Laym.*
L. 4. T. 5. c. 6. n. 12, si in Novitiatu experiretur
 sibi non conducere eum Ordinem, posse exire, quia
 censetur voluisse non exire, nisi ex justa causa.
 Vide dicenda Lib. IV. à num. 182.

§. 13. Qui primùm invalidè vovit, sed postmodum 394
 renovavit votum, attamen dubitat, an renovaverit
 dependenter à prima emissionem, an è contrà voverit
 de novo & independenter à priore voto, præsu-
 mere potest esse factum dependenter à priore voto,
 adeoque non obligari, quia libertas possidet, ita
Sanch. Dian. Gob. num. 394: Si tamen sint vota Reli-
 gionis, contra quæ per integrum quinquennium
 non sit protestatus, *Trid. Sess. 25. c. 19. de Regul. vult*
præsumi supervenisse novam ratificationem,
 ideoque obligandum ad illa observanda.

§. 14. Quando cessavit causa, ob quam emisisti 395
 votum, & dubitas, an fuerit finalis an impulsiva,
 aliqui putant præsumi posse, quòd fuerit finalis,
 adeoque nunc cessare Votum; sed meritò contra-
 dicunt *Sanch. & Gob. num. 393,* quia Votum est
 in possessione; uti & tum, si Voto superveniant
 tales difficultates, ut dubites, an volueris
 illa-

illarum absentiam sub conditione fuisse inclusam nec ne, tum enim etiam possidet Votum contra excusationem dubiam.

396 §. 15. Si dubites, an executio Voti sit possibilis nec ne, teneris tentare, nisi tibi inde impenderet valde grave incommodum, nam uti Leges humane non obligant cum valde gravibus incommodis, ita multò minùs Vota, quæ sunt Leges privatae, quas sibi homines imponunt.

397 §. 16. Si dubites, an votum tuum sit de re bona an mala, *Sanch. Sor. Bonac. Tamb. Castrop. D. 3. P. 12. n. 2.* absolutè docent non obligare; & videtur certum cum *Gob. num. 392.* non obligare ad executionem, si nec Superior nec vir doctus interrogari, nec actio differri possit, quia nemo tenetur se exponere periculo peccandi; *Suar. tamen Fill. aliique cum Dian. P. 4. T. 3. R. 13. & Ovied. num. 73.* fatentur quidem non teneri actu exequi, attamen votum valere, donec à Superiore dispensetur vel declaretur esse invalidum, certus enim est se vovisse, & incertus, an DEUS acceptaverit, ergo tenetur inquirere.

398 §. 17. Si voveris, & dubites, an expleveris, teneris, uti omnes norant, quia Votum possidet, & obligationi certæ non satisfit per solutionem dubiam. Vide dicta de Juramento à n. 307.

D U B I U M III.

Quæ requiratur materia voti.

399 **R** *Esp.* Ea debet esse possibilis; (cùm impossibile nec efficaciter possit intendi, nec ad illud sit obligatio) & non solum bona, sed etiam melior quàm oppositum, sive ejus omisio: quippe finis intrinsecus voti est, hono-